

ДЖАНИ РОДАРИ РОБОТЪТ, НА КОЙТО МУ СЕ ПРИИСКА ДА СПИ

Превод от италиански: [Неизвестен], 1970

chitanka.info

През две хиляди двеста два̀сет и втора година домашните работи станаха нещо обикновено. Катерино беше един от тях. Превъзходен електронен робот, той живееше и работеше в семейството на професор Изидоро Корти, преподавател по история в Римския университет. Подобно на другите домашни работи Катерино умееше да готви, да пере и глади бельо, да почиства стаите и кухнята. Той ходеше да пазарува сам, водеше тетрадка с разходите, включваше и изключваше телевизора, пишеше на машина писмата на професора, разрязваше със специално ножче страниците на новите книги, а вечер разказваше на семейството кварталните клюки. С една дума, беше съвършен робот. И като всички механизми той не се нуждаеше от сън.

Веднъж, когато през нощта Катерино се мъчеше да си припомни името на река с петнайсет букви, той чу свистене. Не за пръв път чуваше той тези приятни звуци, долитащи от съседната стая, където спеше професор Изидоро. Но този път нарушаващите нощната тишина пиукания събудиха у него странни мисли: „Защо всъщност хората спят? И какво ли изпитват при това?“

Катерино стана от масата и се отправи на пръсти към детската стая.

Децата бяха две — Роландо и Лучила. Спяха винаги с отворена врата, за да бъдат и през нощта по-близо до родителите си. На масичката до креватчето светеше синя лампа. Катерино дълго се взира в лицата на спящите деца. Изразът на Роландо беше спокоен, а върху лицето на Лучила играеше лека усмивка. „Тя се смее — учуди се Катерино. — Вероятно ѝ се е присънило нещо приятно. Че какво ли може да вижда със затворени очи?“

Роботът се върна в кухнята и здравата се замисли. „Ще опитам да заспя и аз!“ — реши той.

Роботите съществуват вече сто години, но до този момент в ничия роботска глава не бе идвала такава дръзка мисъл: „А какво всъщност би ми попречило да опитам още днес? Не, още тази минута!“

Така и стори. „Лека нощ, Катерино! Пожелавам ти приятни сънища!“ — каза си той, като си спомни какво говореше всяка вечер синьора Луиза на децата, докато ги поставяше да спят. Пред него имаше само плътна компактна тъмнина и това го раздразни.

Нощта мина в безуспешни опити. Но Катерино не се предаде и когато на сутринта се отпрати с неизменната чашка кафе към господаря си, за да го събуди, той реши да засили наблюденията си. През този ден Катерино забеляза, че професорът веднага следобеда се облегна в креслото с вестник в ръка. Едноминутно разлистване на страниците, след това очите на господаря се затвориха, вестникът падна на пода и чудесното подсвиркване започна...

„Това ще да е приспивателното“ — помисли си Катерино. Той едва дочака нощта и щом всички легнаха, седна в креслото и се зае да чете вестника. Прочете го от първия до последния ред, включително рекламните обявления, но сънят не пристигна. Тогава започна да брой точките и запетаите на всяка страница, след това — всички думи, които започваха с буквата „а“. И то не помогна.

Катерино продължи наблюденията си. Веднъж на обед той чу как синьора Луиза каза на мъжа си:

— Нощес, за да заспя, ми се наложи да броя овце. Знаеш ли колко наброих? Хиляда петстотин двайсет и осем! И пак не можах да мина без лекарството за сън!

Цели два дни Катерино обмисляше какво може да означава това. Накрая се обърна към Роландо. Задавайки му въпроса, Катерино изпита силно чувство на срам. Струваше му се, че изтръгва от невинния малчуган някаква свещена тайна, страшен секрет.

— Защо вие броите овце, когато искате да заспите? И как го правите?

— Много просто. Трябва да си затвориш очите и да си представиш, че пред тебе има овце — отвърна Роландо, без да подозира, че предава човешкия род. — След това трябва да си представиш една ограда и да си въобразиш как овцата я прескача. После започваш да броиш: една овца, две, три и така нататък, докато заспиш. На мен нито един път не ми се е случвало да изброя повече от трийсет овце. Лучила веднъж изброи цели четирийсет и две. Но така твърди тя, а на нея не може много да се вярва.

Влязъл в притежание на тъй вълнуващата тайна, Катерино едва се сдържа да не се мушне във ваната и там да започне броенето. Накрая дойде нощта и роботът можеше да пристъпи към смелия опит. Той се настани удобно в креслото, прикри очите си с вестник и се помъчи да види овца. Отначало не виждаше нищо, само бяло облаче с

размазани краища. След това облачето започна да придобива по-отчетливи контури, появи се нещо подобно на овча глава. После на облачето пораснаха крака и опашка и то се превърна в истинска овца. Значително по-лошо беше положението с оградата. Катерино не беше ходил на село и не можеше да си представи как изглеждат оградите. Затова реши да замени трудната вещ със стол и като си представи белия кухненски стол, нареди на овцата да се приближи.

— Скачай! — заповяда той.

Овцата подскочи послушно през стола и изчезна. Мигновено Катерино се опита да си представи втора овца. Но докато тя се материализираше от мъглявия облак, столът изчезна. Налагаше се да започне всичко отново. Столът наистина се върна на мястото си, но сега овцата отказа да го прескочи.

Катерино погледна часовника си и с ужас видя, че за възсъздаването само на два овчи образа са отишли четири часа. Той скочи на крака и се втурна към кухнята, за да поогледа още един път оставените върху стола панталони на професор Корти.

„Все пак — утешаваше се той — аз заставих една овца да прескочи. Не се предавай, Катерино, не губи вяра в крайния успех! Утре овцете ще бъдат две, в други ден — три и накрая ще победиш!“

Няма да ви разказвам колко дълги и тежки усилия струваше на Катерино борбата с овцете. След три месеца той можеше да преброи до сто овце, които послушно прескачаха стола. Сто и първата не видя, защото заспа сладък сън. Спа само няколко минути, но в това нямаше никакво съмнение. Стрелките на ръчния му часовник го доказваха. В края на седмицата роботът проспа цели три часа. И тогава за пръв път му се присъни сън. Катерино сънува как професор Изидоро Корти му чисти обувката и му връзва връзката. Чудесен, възхитителен сън!

Сега е време да ви съобщя, че на отсрещната страна на улицата живееше уважаемият професор Тибола. Една нощ той се събуди от нетърпима жажда и се упъти към кухнята, за да изпие чаша студена вода. Преди да се върне в леглото, той погледна по навик през прозореца. А кухненският прозорец на професор Тибола беше точно срещу кухнята на професор Корти. И какво видя професор Тибола? В кухнята на неговия колега лампата светеше и роботът Катерино спеше с невинния сън на младенец.

Професорът отвори прозореца и както си беше по пижама, без да се бои от студа, закрепва с всичка сила:

— Тревога! Тревога! Супертревога!

За няколко минути улицата се пробуди. По балконите изскочиха хора в нощни ризи и пижами. Някои, разбрали за какво става дума, излязоха на улицата и се струпяха пред къщата на професор Изидоро Корти.

Събудени от силните викове, професорът и жена му също се показаха на прозореца.

— Какво става? Земетресение ли има? — попитаха уплашено те.

— По-лошо! Много по-лошо! — крещеше професор Тибола. — Идете в кухнята и ще видите!

Синьор Изидоро и синьора Луиза се спогледаха в недоумение и дружно решиха, че в дадения момент не им остава нищо друго, освен да последват странния съвет. И те се отправиха към кухнята.

От улицата професор Тибола ревеше не по-зле от полицай:

— Чук трябва! Чук! Вземете чук, приятелю, и го праснете здравата по кратуната. А ако това не помогне, трябва да пуснете през него ток!

Професор Изидоро Корти намери в кухнята чукче и го вдигна високо над главата на робота. По улицата, по балконите, по прозорците хората затаиха дъх. Ударите на чукчето звънтяха в нощната тишина като удари на съдбата: бум, бум, бум!

Накрая Катерино се прозина, протегна се, потри ръце.

— Спал ли съм? — попита невинно той.

Виж го ти нахалника! И смее да задава такъв въпрос!

Точно в същата секунда се чу вой на сирена. Предупредената от една ревностна католичка полиция пристигна бързо, за да внесе своя дял при решаването на въпроса. Този дял беше прост и ясен: арестуваха Катерино, надянаха му стоманени белезници, натовариха го в закрыта кола и го отведоха в съда, където събуденият посред нощ съдия го осъди на две седмици затвор.

Всичко щеше да се размине мирно и тихо, ако сцената с пробуждането не бе наблюдавана от Терезио, домашния робот на професор Тибола.

— Вярвате ли, драги колеги — разказваше той по-късно на своите приятели домашни роботи, — че Катерино спа точно като

човек. Даже по-красиво. Той не хъркаше като тях, а издаваше чудесни мелодични звуци. Това беше истинска електронна симфония!

Роботите — мъже и жени — слушаха с възможно най-голямо вълнение неговия разказ. В техните железни глави, подобно на електрически разряд, блесна мисълта: „А не бихме ли могли да поспим и ние?“

Но как да се разбере каква е системата за подготовка и предизвикване на съня, когато това все още бе тайна на Катерино, а той седеше в затвора? Дали да се изчака неговото завръщане? Не, това не беше достойно за работи с такива съвършени електронни мозъци!

Изходът бе намерен от Терезио. От малкия Роландо, не без помощта на гумена дъвка, той изтръгна предположението, че вероятно Катерино е успял да преброи скачащите овце. Още същата нощ Терезио повтори експеримента и, представяте ли си, веднага сполучи. Впрочем в това няма нищо чудно. Нали най-големи трудности винаги изпитва първооткривателят. Останалите вървят по утъпкан път.

След три нощи градът бе разбуден от необикновена музика. Хиляди работи, наместили се по креслата, върху мраморни кухненски столчета, по балконите между саксиите с герании, по килимите, спяха и подсвиркваха мелодично насън. Полицайте и пожарникарите се побъркаха от непрекъснатия звън на телефона. Но как да арестуват роботите на цял Рим? Пък и такъв голям затвор няма!

Съдията, който осъди Катерино на две седмици, предложи по телевизията властите да влязат в преговори с роботите. Всъщност на властите не им оставаше нищо друго, защото в противен случай трябваше да се организира нощно дежурство на полицаи и пожарникари въоръжени с чукове. Само така би могло са се попречи на роботите да спят. Но тогава пък от ударите на чуковете нямаше да могат да спят самите граждани.

Наложи се Рим да сключи споразумение със собствените си работи. След това дойде ред на Милано, Торино, Марсилия, Лондон и Тимбукту.

Когато Катерино излезе от затвора, той бе посрещнат от хиляди и хиляди работи, които скандираха: „Ура за нашия славен Катерино“. С химни и песни шествието премина по древните улици на Рим и трябва да се каже, че незлобливите римляни, забравили за момент своята досада, аплодираха бурно отстрани.

Впрочем ако в Рим има нещо свещено и неприкосновено, това е сънят. Римляни обичат да спят нощем, обичат да спят през деня, но от всичко най-обичат да си поспиват следобед. Един твърде сериозен учен подложи на анализ историята с Катерино и изложи изводите си в две хиляди и четиристотин страници, при това богато илюстрирани с цветни снимки.

Достоен венец на неговите дълбоки изследвания бе следният пасаж, с който фактически завършваше това забележително творение на научната мисъл:

„Само в Рим е възможно един електронен мозък да роди мисълта за изобретяване на съня. В никой друг град на света не съществуват такива благоприятни условия за едно тъй оригинално откритие!“

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 17/1970 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.